

УДК 001.895:37.015.31:070]:378.011.3-051

Леся Петренко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0002-7602-8005

Володимир Мокляк

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-9922-7667

Олена Ільченко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0009-0009-6522-4842

Алла Хоменко

Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка
ORCID ID 0000-0001-9165-0401
DOI 10.24139/2312-5993/2025.03/095-107

РОЛЬ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДВИЩЕННІ РІВНЯ МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

На основі сучасних інформаційно-комунікаційних ресурсів розкрито поняття «інформаційна компетентність». Схарактеризовано основні дефініції медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність. Виявлено, що медіаосвіта як напрям в педагогіці, покликаний ознайомити здобувачів із закономірностями розвитку засобів масової комунікації (преси, телебачення, кіно, радіо, відео та ін.). Проаналізовано педагогічні технології, які розвивають критичне мислення, формують уміння аналізувати, узагальнювати, проектувати. Визначено напрями розвитку медіаосвіти майбутніх вчителів, моделі їх медіаграмотності, напрями навчальної діяльності в медійному просторі та застосовано класифікацію медійної компетентності. Наголошено, що використання потенціалу інформаційних технологій має велику перспективу і потребує широкого розвитку.

Ключові слова: інноваційні технології, майбутні вчителі, інформаційна компетентність, медіаосвіта, медіаграмотність, медіакомпетентність.

Постановка проблеми. Сучасні духовно-культурні трансформації в Україні вимагають кардинального оновлення змісту освіти. Це оновлення має ґрунтуватися на формуванні ключових компетентностей, необхідних для становлення особистості, здатної до навчання впродовж життя, радикальної зміни стереотипів, критичного мислення, постановки та досягнення амбітних завдань, розробки креативних проєктів, ефективної командної роботи та комунікації в багатокультурному середовищі.

Стимулом для розвитку української економіки у XXI столітті стане нове покоління освічених, всебічно розвинених українців – висококваліфікованих фахівців, відповідальних громадян та відданих патріотів, спроможних до інноваційної діяльності. Кризові явища у соціальному та політичному житті суспільства вимагають зміни підходів

до розвитку освіти, яка повинна стати чинником економічного зростання. Для припинення зниження якості та доступності освіти необхідно переорієнтувати її зміст на основі компетентнісного підходу, здійснити перепідготовку педагогічних кадрів та провести ключові структурні зміни в системі освіти.

Відповідно до визначених завдань змінюються освітні пріоритети, що висувують на перший план виховання творчої, відповідальної особистості. Така особистість повинна прагнути до розвитку власних здібностей та набуття широкого спектру компетентностей для їх реалізації у практичній діяльності, що дозволить їй змінювати як власне життя, так і життя країни в цілому. Закон України «Про вищу освіту» чітко визначає мету освіти – як виконання соціального замовлення щодо забезпечення всебічного розвитку людини [6].

Аналіз актуальних досліджень. У сучасній вітчизняній педагогічній науці значна увага приділяється дослідженню ролі та розвитку інформаційних компетенцій та компетентностей у професійній діяльності майбутнього вчителя. Ця проблематика знайшла відображення у працях таких науковців, як Т. Грицька, В. Шевченко, О. Ящук та інших (Грицька, 2011; Шевченко, 2010; Ящук, 2021).

Загальні питання формування інформаційної компетентності були предметом аналізу досліджень Л. Гриценка, В. Кременя, Н. Кононець, М. Гриньової та інших вчених (Holiiad, Hrytsenko, Mokliak, Tropina, 2023; Грицька, 2011; Kapiton, Kononets, Zhamardiy, Huz, Petrenko, Khomenko, Ishchenko, 2023; Tytarenko, Tytarenko, Tytarenko, Sribna, Kulyk, Grynova, Ilchenko, 2024). Значення медіаосвіти у становленні майбутнього вчителя розробляли І. Задорожна, А. Литвин, В. Різун, О. Федоров та інші дослідники (Медіаосвіта та медіаграмотність).

Методична система, питання цифрової культури, цифрової грамотності та передумови підготовки майбутнього вчителя до використання інформаційних технологій у навчальному процесі були розроблені Л. Гавріловою, В. Лаппо, Л. Морською та іншими авторами (Гаврілова, 2017; Дмитрієнко, Фазан, Мокляк, Когут, 2024; Лаппо, 2015; Лаппо, 2007).

Мета статті. В контексті сучасного оновлення змісту освіти та пошуку ефективних шляхів виховання творчої, відповідальної особистості виникає нагальна потреба в розкритті та обґрунтуванні ролі інноваційних технологій у підвищенні формування рівня

медіакомпетентності майбутніх вчителів. Це дослідження є особливо актуальним, враховуючи динамічні зміни в інформаційному просторі та зростаючі вимоги до фахової підготовки педагогічних кадрів.

Методи дослідження. Для досягнення визначених дослідницьких завдань застосовано комплекс наукових методів. Зокрема, проведено порівняльний аналіз науково-педагогічної літератури та нормативно-правових документів з метою вивчення ступеня розробленості означеної проблеми. З метою уточнення методолого-теоретичного інструментарію та ключових понять дослідження використано такі методи, як класифікація, спостереження, конкретизація та узагальнення. Метод синтезу був застосований для обґрунтування шляхів пошуку критеріїв та рівнів зростання фахової майстерності майбутніх вчителів. Додатково, було здійснено педагогічне спостереження, систематизацію та узагальнення науково-теоретичного матеріалу.

Виклад основного матеріалу. В умовах динамічного розвитку інформаційно-комунікаційних ресурсів інформаційна компетентність є однією з ключових для сучасного вчителя. Вона передбачає не лише володіння комп'ютером та комп'ютерними технологіями, а й здатність до самостійного створення дидактичних і методичних матеріалів, а також обізнаність та вміння ефективно використовувати широкий спектр програмних засобів.

Кінець XX – початок XXI століття ознаменувалися кардинальними змінами у формуванні соціокультурного середовища, яке отримало назву «інформаційне суспільство». У ньому інформація, а головне — доступ до неї, набули першочергового значення. Однак, попри значні переваги, вдосконалення інформаційних технологій несе в собі й певні негативні аспекти, зокрема, потенційне зниження здатності до цілісного та системного сприйняття дійсності, а також ризик маніпулювання свідомістю особистості.

Стирання просторово-часових кордонів у цифровому середовищі стало невід'ємною рисою сучасності, що впливає на формування світогляду та соціалізацію нового покоління. Мережа Інтернет трансформувала співвідношення приватної та публічної сфер життя людини. Взаємодія зі світом через комп'ютер може сприяти як ізоляції та індивідуалізації, так і наданню молоді можливостей для співпраці з широким колом осіб, обміну думками та орієнтації на зразки, що транслюються онлайн. На відміну від попередніх поколінь, які переважно

пасивно отримували інформацію, сучасна молодь має змогу активно взаємодіяти з контентом, розміщувати власну інформацію та отримувати зворотний зв'язок. Цей процес відіграє суттєву роль у житті молоді, сприяючи усвідомленню таких понять, як статус, повага, довіра, а також надає цінний досвід соціальної взаємодії, що прискорює процес соціалізації порівняно з традиційними сімейними відносинами.

Незважаючи на переваги цифрового середовища, існує низка критичних аспектів, що потребують уваги: по-перше, старше покоління часто не спроможне ефективно скеровувати молодь у визначенні пріоритетів та формуванні моделей адекватної поведінки в цифровому просторі (це зумовлено відсутністю у них власного релевантного досвіду та відповідних навичок взаємодії з цими технологіями); по-друге, спостерігається недостатня психологічна готовність молоді до критичної взаємодії з медіазасобами.

З огляду на зростаючу роль медійних засобів комунікації в житті суспільства та освітньому процесі, особливого значення набуває розвиток медіаосвіти. Вона постає як окремий напрям у педагогіці, метою якого є ознайомлення учнів та студентів із закономірностями функціонування засобів масової комунікації (преси, телебачення, кіно, радіо, відео тощо). Відтак, перед педагогами стоїть важливе завдання: підготовка молоді до ефективного функціонування в сучасних інформаційних умовах, що включає сприйняття різноманітної інформації, розпізнавання «фейкових» повідомлень, а також формування здатності до критичного осмислення інформації та усвідомлення наслідків її впливу на психіку (Медіаосвіта та медіаграмотність).

Інформаційна компетентність вчителя розглядається як здатність до технологічного мислення та наявність аналітичних, проєктних, прогностичних і рефлексивних умінь у процесі засвоєння та застосування інформації в педагогічній діяльності. Це означає, що інформаційна компетентність є інтегративною складовою інформаційної та технологічної культури майбутнього педагога. Вона виконує інтеграційні функції, виступаючи сполучною ланкою між загальнопедагогічними та спеціальними знаннями й уміннями (Грицька, 2011, с. 96).

Інформаційна компетентність майбутнього вчителя є визначальною передумовою для формування у здобувачів освіти навичок самостійного пошуку, аналізу та відбору необхідної інформації, а також умінь її збирання, перетворення, зберігання та передачі. Це забезпечує розвиток здатності студентів працювати з

інформацією, яка інтегрована в навчальні дисципліни, в межах освітньої галузі загалом та в навколишньому середовищі.

Таким чином, інформаційна компетентність майбутнього вчителя має охоплювати такі ключові компоненти:

- знання раціональних методів пошуку та збереження інформації, а також ефективних шляхів її використання.
- володіння навичками роботи з різноманітними видами комп'ютерної інформації.
- уміння презентувати інформацію в мережі Інтернет.
- здатність організовувати самостійну роботу здобувачів освіти з інформаційними ресурсами.
- володіння технікою та навичками застосування комп'ютерних технологій у викладанні різних предметів.
- уміння формувати та орієнтуватися в інформаційно-пошуковому матеріалі.
- здатність знаходити необхідні платформи та використовувати інформаційно-комунікаційні технології для підвищення власного фахового рівня.

Л. Морська виокремлює такі структуроутворюючі компоненти інформаційної компетенції вчителя:

- технологічна компетенція: передбачає здатність ефективно використовувати засоби інформаційних технологій у професійній діяльності;
- експертна компетенція: полягає у вмінні критично оцінювати інтелектуальний потенціал інформаційних технологій;
- організаційно-методична компетенція: охоплює навички впровадження інформаційних технологій на різних етапах лекційних занять;
- проєктувальна компетенція: включає знання та вміння з розробки педагогічних програмних засобів;
- пошуково-дослідницька компетенція: передбачає здатність знаходити, відбирати, застосовувати та поширювати інформацію;
- інноваційна компетенція: характеризується вмінням швидко реагувати на інновації у сфері інформаційних технологій, надавати їм оцінку та впроваджувати у практику (Морська, 2007, с. 34–35).

У документах Ради Європи «медіаосвіта» (media education) – дефінується як освітня діяльність, спрямована на розвиток медіакомпетентності, що передбачає формування критичного та

вдумливого ставлення до медіа. Це сприяє вихованню відповідальних громадян, здатних обґрунтовано висловлювати власну думку на основі отриманої інформації. Такий підхід надає молоді широкі можливості для ефективного використання, аналізу та інтерпретації інформації відповідно до власних поглядів на культурно-освітні, економічні, політичні та соціальні процеси. Медіаосвіта також сприяє реалізації права громадян на свободу вираження поглядів, активізуючи їхню участь у соціальних мережах, а також у політичному та культурному житті країни (Педагогічна конституція Європи).

Медіаосвіта інтегрується в концепцію безперервної освіти впродовж життя. Актуальність медіаосвіти зумовлена низкою факторів:

- високий рівень медіаспоживання громадянами та насиченість сучасного суспільства засобами масової інформації.
- ідеологічна насиченість та значущість медіа, а також глибина їхнього проникнення у суспільну свідомість.
- зростання обсягів медійної інформації та посилення впливу різноманітних центрів управління та розповсюдження інформації на інформаційні потоки.
- проникнення медіаінформації в усі основні соціальні групи населення.
- підвищення значущості засобів комунікації та інформації в усіх життєво важливих галузях.
- зростання потреби у навчанні студентів медіаграмотності з урахуванням викликів майбутнього.

Аналіз наукових джерел та вітчизняного практичного досвіду свідчить про нагальну потребу розвитку медіакомпетентності майбутніх вчителів, особливо в умовах дистанційного та змішаного навчання. Інформація, як відомо, є засобом передачі знань, значень та смислів. У сучасному світі загалом, а особливо в Україні, яка перебуває у стані гібридної війни, виникає гостра необхідність навчання майбутніх вчителів умінню протистояти деструктивним інформаційним потокам, критично ставитися до текстів, що містять взаємовиключні смисли, цінності, спотворені чи викривлені факти та повідомлення.

Особливого значення набуває освітня проблема психолого-педагогічного захисту свідомості майбутніх вчителів від агресивного, спотвореного інформаційного впливу, із одночасним дотриманням прав особистості на вільні та незалежні медіа. Отже, проблема розвитку медіакультури та медіабезпеки вимагає широкого вивчення

закономірностей масової комунікації в освіті, узагальнення та розробки конкретних методик підвищення медіаграмотності майбутніх вчителів.

Медіаосвіта як діяльнісний процес розвитку, самовиховання та саморозвитку особистості за допомогою матеріалів засобів масової комунікації реалізується через такі напрями:

- медіаосвіта майбутніх педагогів в університетах та центрах підвищення кваліфікації;
- навчання здобувачів освіти у закладах вищої освіти (ЗВО);
- діяльність у центрах позашкільної освіти та розважальних центрах;
- застосування дистанційної, самостійної та безперервної освіти.

Формування медіакомпетентності є комплексним процесом, що ґрунтується на трьох ключових напрямках освітньої діяльності:

1. Знання основ медійної культури;
2. Знання, набуті навички та вміння в галузі медійної критики, включаючи розвиток критичного мислення аудиторії та комунікативних здібностей особистості;
3. Уміння працювати у сфері медійної творчості та самостійно створювати медіазавдання.

У світовій освітній практиці значного поширення набула британська модель медіаграмотності, яка включає три ключові компоненти:

1. Медійна культура: передбачає розширення культурного та аудіовізуального досвіду шляхом ознайомлення зі значною кількістю медіа та жанрів медіатекстів, що продукуються;
2. Медійна критика: спрямована на розвиток критичних навичок аналізу та оцінки медіатекстів;
3. Медійна творчість: охоплює розвиток творчих навичок та вмінь використання медіа для вираження власної позиції, комунікації, а також для формування здатності до обговорення суспільно значущих проблем у медіапросторі.

Ця модель підтверджує, що медіаграмотність у XXI столітті є такою ж необхідною для особистості, як і традиційна грамотність. Отже, в сучасному світі медіакомпетентність передбачає формування в особистості навичок використання, критичної оцінки, аналізу та передачі медіатекстів різного формату та жанру, а також здатності аналізувати функціонування медіа у соціумі.

Для визначення рівня медійної компетентності особистості доцільно застосовувати таку класифікацію показників:

- мотиваційний показник: відображає наявність тематичних, жанрових, емоційних, психологічних, естетичних та моральних мотивів взаємодії з медіа;
- контактний показник: свідчить про частоту взаємодії здобувача вищої освіти з медіа та творами медіакультурного простору;
- інформаційний показник: демонструє обізнаність особистості з термінологією, джерелами медіакультури та процесами масової комунікації;
- оцінковий показник: характеризує вміння критично оцінювати медіатексти різних видів та жанрів на основі критичного підходу;
- діяльнісний показник: відображає здатність обирати необхідні медіазавдання в медіа, створювати та поширювати власні медіатексти, а також займатися самоосвітою у медіасфері;
- креативний показник: засвідчує вміння швидко та якісно створювати власні креативні медіатексти.

Використання педагогічного потенціалу Інтернет-ресурсів спрямоване на поглиблення та вдосконалення теоретико-методичної та практичної підготовки майбутніх вчителів за такими напрямками навчальної діяльності:

- підготовка науково-практичних конференцій, круглих столів, семінарів, вебінарів тощо;
- робота з архівними нормативними документами, першоджерелами, електронними версіями підручників, науковими сайтами;
- набуття практичних навичок професійної діяльності (інтерв'ю, бесіда, дискусія, лекції, тренінги, семінарські заняття тощо);
- науково-дослідна та пошукова діяльність.

На нашу думку, реалізація кожного із зазначених напрямів передбачає широке залучення різноманітних інтернет-ресурсів. Зокрема, це: електронні бібліотеки, віртуальні музеї, сайти навчальних закладів, соціальні мережі, Інтернет-версії навчальних телеканалів, YouTube-канали. Варто зазначити, що електронна бібліотека є спеціальною інформаційною системою, яка забезпечує можливість зберігання та використання різноманітних колекцій електронних документів (текст, графіка, аудіо, відео) завдяки глобальним мережам передачі даних, надаючи кінцевому споживачеві вибір зручного формату (Лаппо, 2015, с. 52).

Окрім традиційних електронних документів, електронні бібліотеки пропонують доступ до баз даних, географічних карт, різноманітних мап та посилань на інші електронні бібліотеки, що значно розширює їхній інформаційний потенціал.

При формуванні медійної компетентності майбутніх вчителів доцільно застосовувати аксіологічний підхід. Цей підхід забезпечує ціннісне становлення особистості студента, сприяючи його розумінню сутності, мети та ресурсів власного життя в освітньому середовищі. Зусилля педагогів у цьому контексті мають бути спрямовані на:

1. Розширення та поглиблення знань про масові медіа та їхнє функціонування;
2. Мотивацію кожної особистості до формування ціннісного ставлення до власних професійних якостей та майбутньої професії;
3. Навчання практичним умінням і навичкам у навчальній, комунікативній та професійній діяльності.

Таким чином, ми визначаємо необхідні інформаційно-пізнавальні компетентності, які майбутні вчителі можуть і повинні здобувати та розвивати в процесі навчання і виховання у закладах вищої освіти. З метою забезпечення медіабезпеки зусилля педагогів мають бути зосереджені на формуванні у майбутніх вчителів таких умінь:

- уважне відстеження надходження інформації, її усвідомлене сприйняття та критична оцінка;
- аналітична оцінка змісту медіатекстів та інформаційних повідомлень;
- повне або часткове блокування інформації, що провокує агресивні настрої та погляди;
- формування суб'єктності позиції майбутніх вчителів, що є невід'ємною частиною їхнього перебування в інформаційному просторі.

Зазначені завдання виконують триєдину функцію: навчальну, виховну та розвивальну. Питання інформаційної безпеки є стратегічним для сучасної України, тому формування медіа-інформаційної грамотності громадян, включаючи майбутніх вчителів, становить новий напрям діяльності. Для ефективної взаємодії в інформаційному просторі майбутнім вчителям необхідно оволодіти низкою важливих компетенцій, які забезпечать здатність знаходити нову інформацію, критично її оцінювати, створювати сучасну інформацію та поширювати

її через різні канали. Володіння цими компетенціями суттєво підвищує рівень медіа-інформаційної грамотності.

Висновки. Проведене дослідження дозволяє сформулювати низку ключових висновків. Застосування інформаційних технологій суттєво сприяє розвитку медіакомпетентності майбутніх вчителів у сучасних закладах вищої освіти (ЗВО). Їх інтеграція є доцільною як під час аудиторних занять, так і в організації самостійної роботи студентів з інтернет-ресурсами. Ефективність використання інформаційних технологій забезпечується розробкою авторських комп'ютерних програм, спеціалізованих навчальних програм та активним залученням потенціалу всесвітньої мережі Інтернет. Перспективи використання інформаційних технологій є значними, що зумовлює потребу в їхньому широкому розвитку.

Актуальність звернення до цих технологій зумовлена їхнім змістовним наповненням, простотою, доступністю та багатоваріантністю застосування. У дослідженні було визначено основні напрями освітньої діяльності у сфері медіаосвіти, застосовано релевантну класифікацію медійної компетентності та акцентовано увагу на значущості формування інформаційно-пізнавальних компетентностей. Залучення інтернет-ресурсів як навчально-виховних засобів у підготовці майбутніх вчителів ЗВО передбачає інтенсифікацію форм і методів взаємодії між викладачами та студентами. Це, у свою чергу, сприяє збагаченню навичок користування інтернет-ресурсами та наповненню освітнього процесу актуальною науково-пізнавальною інформацією.

Перспективи подальших наукових розвідок. Предметом подальшої дослідницької уваги може бути дослідження сучасних зарубіжних інноваційних технологій у сфері педагогічної освіти.

ЛІТЕРАТУРА

- Гаврілова, Л. (2017). Цифрова культура, цифрова грамотність, цифрова компетентність як сучасні освітні феномени. *Інформаційні технології і засоби навчання*, Т. 61, 5, 1–14. (Havrilo, L. (2017). Digital culture, digital literacy, digital competence as modern educational phenomena. *Information technologies and teaching aids*, Т. 61, 5, 1–14).
- Holliad, I. S., Hrytsenko, L. O., Mokliak, V. M., Tropina, M. A. (2023). Pedagogical Conditions of Digital Competencies Formation of Specialists in the Information and Educational Environment. *Наукові записки Малої Академії Наук України*, 1 (26), 27–37.
- Грицька, Т. С. (2011). Компетентнісний підхід як основа формування інформаційної компетентності вчителя. *Витоки педагогічної майстерності*, 8 (2), 94–98. (Hrytska, T. S. (2011). Competency approach as a basis for the formation of the teacher's informational competence. *Origins of pedagogical skill*, 8 (2), 94–98).

- Дмитрієнко, О., Фазан, В., Мокляк, В., Когут, І. (2024). Цифрова компетентність у професійній підготовці викладачів закладів вищої освіти. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 5, 136–151 (Dmytrienko, O., Fazan, V., Moklyak, V., Kohut, I. (2024). Digital competence in professional training of teachers of higher education institutions. *Pedagogical Sciences: Theory, History, Innovative Technologies*, 5, 136–151).
- Енциклопедія освіти* (2008). Київ : Юрінком-Інтер. (*Encyclopedia of education* (2008). Kyiv: Yurinkom-Inter).
- Закон України «Про вищу освіту»* (*Law of Ukraine “On Higher Education”*) (2014). Retrieved from: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
- Kapiton, A., Kononets, N., Zhamardiy, V., Huz, L., Petrenko, L., Khomenko, A., Ishchenko, I. (2023). Componentes da competência profissional dos futuros especialistas em tecnologias de informação. *Revista on line de Política e Gestão Educacional*. Araraquara, 27.
- Лаппо, В. В. (2015). Передумови використання інтернет-ресурсів в якості засобів духовно-морального виховання студентів. *Педагогічні науки*, 68, 114–118. (Lappo, V. V. (2015). Prerequisites for the use of Internet resources as means of spiritual and moral education of students. *Pedagogical Sciences*, 68, 114–118).
- Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник / за наук. ред. В. В. Різуна*. Київ : Центр Вільної Преси. (*Media education and media literacy: a textbook / for the science. ed. V. V. Rizun*. Kyiv: Free Press Center).
- Морська, Л. І. (2007). *Методична система підготовки майбутнього вчителя іноземних мов до використання інформаційних технологій у навчанні учнів* : монографія. Т. : ТНПУ ім. В. Гнатюка. (Morska, L. I. (2007). *Methodical system of training the future teacher of foreign languages for the use of information technologies in the education of students* : monograph. T.: Volodymyr Hnatiuk TNPV).
- Онкович, Г. В. (2008). Медіаосвіта як інтелектуально-комунікативна мережа. *Вища освіта України, 3. Д. 1. Тем. вип. Наука і вища освіта в Україні: міра взаємодії*, 130–137 (Onkovych, G. V. (2008). Media education as an intellectual and communicative network. *Higher education of Ukraine, 3. D. 1. Thematic issue. Science and higher education in Ukraine: the degree of interaction*, 130–137)
- Педагогічна конституція Європи*. Режим доступу: <http://www.arpue.org/index.php/ru/publykatsyy/pedagogicheskaya-konstitutsiya-evropy/141-pedahohichna-konstytutsiia-yevropy-1>. (*Pedagogical constitution of Europe*. Retrieved from: <http://www.arpue.org/index.php/ru/publykatsyy/pedagogicheskaya-konstitutsiya-evropy/141-pedahohichna-konstytutsiia-yevropy-1>).
- Tytarenko, O., Tytarenko, V., Tytarenko, V., Sribna, Y., Kulyk, Y., Grynova, M., Ilchenko, O. (2024). Adopting innovative teaching technologies and ICT in research: Opportunities end obstacles. *Conhecimento & Diversidade*, 16, Is.43, 210–232.
- Шевченко, В. В. (2010). *Роль інформаційних компетенцій та компетентностей у професійній діяльності майбутнього вчителя*. К. : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. (Shevchenko, V. V. (2010). *The role of informational competences and competences in the professional activity of the future teacher*. K.: Publication of National Pedagogical Dragomanov University).
- Ящук, О. (2021). Формування інформаційної компетентності у майбутніх учителів початкової школи в умовах реалізації оновлених освітніх програм.

Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи, 1 (5), 182–185. (Yashchuk, O. (2021). Formation of information competence among future primary school teachers in the conditions of implementation of updated educational programs. *Psychological and pedagogical problems of the modern school*, 1 (5), 182–185).

SUMMARY

Petrenko Lesia, Mokliak Volodymyr, Ilchenko Olena, Khomenko Alla. The Role of Innovative Technologies in Enhancing Media Competence of Future Teachers.

The spiritual and cultural transformations in Ukraine necessitate a renewal of the contemporary educational content. This renewal must be grounded in the development of competencies essential for shaping an individual capable of lifelong learning, fundamentally altering stereotypes, critical thinking, setting ambitious goals and achieving them, proposing creative projects, demonstrating teamwork skills, and communicating in a multicultural environment. In line with these objectives, educational priorities are shifting, emphasizing the cultivation of a creative and responsible individual. This individual should be concerned with developing their abilities, aspiring to acquire a broad spectrum of competencies for their practical application, thereby enabling them to transform their own lives and the country as a whole. The Law of Ukraine "On Higher Education" clearly defines the purpose of education as fulfilling a social mandate to ensure the comprehensive development of an individual.

Given the ongoing renewal of educational content and the search for new approaches to fostering creative and responsible personalities, we consider it imperative to explore and elucidate the role of innovative technologies in enhancing the media competence of future teachers in the current environment.

To address the defined research objectives, the following methods were employed: comparative analysis of scientific and pedagogical literature and legislative documents to ascertain the level of development of the identified problem; classification, observation, concretization, and generalization to refine the methodological and theoretical framework and core concepts of the study; synthesis to explore avenues for identifying criteria and levels of professional growth in future educators; and pedagogical observation, systematization, and generalization of scientific and theoretical material.

The Internet has significantly altered the relationship between the private and public spheres of human life. Individuals, communicating with the world through computers, experience both isolation and individualization. Simultaneously, virtual reality provides young people with opportunities to collaborate with a wide range of individuals, exchange ideas, and be influenced by online trends. Unlike previous generations, whose access to information was largely passive, contemporary youth actively interact with information, share personal data, and receive immediate feedback. This process plays a crucial role in the lives of young people, fostering an understanding of concepts such as status, respect, and trust. It also provides valuable experience in social interaction, facilitating quicker socialization than what might be achieved solely within the family unit.

Information competence in a teacher encompasses the ability to think technologically, alongside possessing analytical, project-based, prognostic, and reflective skills in acquiring and utilizing information within pedagogical activities. This implies that information competence serves as an integral component of a teacher's overall informational and technological culture. It performs integrative functions, acting as a link between general pedagogical and specialized knowledge and skills.

A teacher's information competence empowers them to cultivate in students the skills of independent information retrieval, analysis, and selection, as well as the ability to collect, transform, store, and transmit information. This capability fosters the

development of skills for working with information embedded within academic disciplines, the broader educational domain, and the surrounding environment.

In Council of Europe documents, "media education" is defined as instruction aimed at developing media competence. This competence is understood as a critical and thoughtful attitude towards media, fostering responsible citizens capable of expressing their own opinions based on acquired information.

Media education, as an active process of personal development, self-education, and self-improvement through mass communication materials, evolves across several key areas. These include media education for future educators in universities and professional development centers, for students in higher education institutions, within extracurricular education centers and entertainment venues, and through distance, independent, and continuous learning.

The development of media competence is a complex process grounded in three primary educational focuses: knowledge of media culture fundamentals; knowledge, acquired skills, and abilities in media criticism, encompassing the development of critical thinking in the audience and individual communication skills; and the ability to engage in media creation, including independently producing media tasks.

In our view, the implementation of each of these areas necessitates extensive engagement with diverse internet resources. Specifically, these include electronic libraries, virtual museums, educational institution websites, social networks, online versions of educational television channels, and YouTube channels. An electronic library is a specialized information system that facilitates the storage and utilization of various collections of electronic documents (text, graphics, audio, video) via global data transmission networks, offering end-users the choice of a convenient format.

The defined objectives serve a threefold function: educational, developmental, and nurturing. The issue of information security is strategically vital for contemporary Ukraine. Therefore, fostering media and information literacy among citizens, including future educators, represents a new direction of activity. To operate effectively within the information space, future educators must acquire a set of crucial competencies. These competencies will enable them to locate new information, critically evaluate it, create contemporary information, and disseminate it through various channels. Possessing these competencies directly enhances media and information literacy.

In conclusion, this study allows us to draw the following inferences: the utilization of information technologies contributes significantly to the development of media competence in future educators within modern higher education institutions. Their application is appropriate both during in-class sessions and for organizing independent work with Internet resources. The effectiveness of employing information technologies is ensured by proprietary computer programs, specially designed training programs, and the extensive use of the World Wide Web. Ultimately, harnessing the potential of information technologies holds considerable promise and warrants extensive development.

Key words: *innovative technologies, future teachers, information competence, media education, media literacy, media competence.*